

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

1. INLEIDING BIJ DEZE ZONDAG

Deze zondag is de tweede van een aantal teksten uit de brieven van het Nieuwe Testament. Vandaag lezen we een gedeelte uit de brief van Jakobus.

Op deze zondag staat **Jakobus 3:1-5** en **9-12** centraal: Jakobus roept zijn lezers op om goed op hun woorden te letten.

Voor de kinderen van **4-8 jaar** richten we ons op het grote effect dat onze woorden kunnen hebben.

Voor de kinderen van **8-12 jaar** richten we ons op de uitdaging om je tong in bedwang te houden.

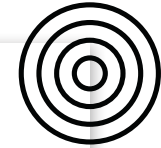
2. WELKE PLEK HEEFT HET VERHAAL IN DE BIJBEL?

De tekst van vandaag staat in de brief van Jakobus, één van de brieven in het Nieuwe Testament die door iemand anders dan Paulus zijn geschreven. Het is een brief aan 'alle mensen op aarde die horen bij het volk van God' (Jakobus 1:1). In tegenstelling tot Paulus schrijft Jakobus dus niet voor één gemeente: zijn lessen zijn bedoeld voor iedereen die in Jezus gelooft. Ook een aantal andere brieven in het Nieuwe Testament zijn geschreven voor christenen in het algemeen: 1, 2 en 3 Johannes, 1 en 2 Petrus en Judas. Deze teksten worden daarom vaak de 'katholieke brieven' genoemd, van het Griekse woord voor 'algemeen'.

De schrijver van deze brief noemt zichzelf 'Jakobus, een dienaar van God en van de Heer Jezus' (Jakobus 1:1). De naam Jakobus kwam veel voor in de tijd van het Nieuwe Testament. Jezus had twee leerlingen die Jakobus heetten, en volgens Marcus 6:3 en Galaten 1:19 heette een broer van Jezus ook Jakobus. Deze broer van Jezus had een belangrijke taak in de christelijke gemeente van Jeruzalem (Handelingen 15:13).

De inhoud van de brief van Jakobus lijkt veel op het onderwijs van Jezus. De schrijver wist dus goed wat Jezus gezegd en gedaan had. Maar hij was ook hoogopgeleid: hij gebruikt moeilijke taal en kent de Griekse cultuur van de eerste eeuw goed. Uiteindelijk weten we niet wie de brief geschreven heeft: een leerling van Jezus, één van zijn broers, of iemand die later in Jezus is gaan geloven.

Wie de schrijver ook was: hij is heel praktisch ingesteld. Geloof is voor hem meer dan dat je het eens bent met een bepaalde leer. Als je in Jezus gelooft, verandert dat geloof je van binnenuit (Jakobus 2:18). Het heeft invloed op alles wat je doet. Het helpt je om niet toe te geven aan slechte verlangens, om jezelf niet beter te vinden dan een ander, en om andere mensen te helpen.

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

3. WAAR GAAT HET BIJBELVERHAAL OVER?

In de tekst van vandaag is goed te zien hoe sterk volgens Jakobus de samenhang is tussen wat je gelooft en hoe je leeft. Als je niet goed met andere mensen omgaat, betekent het volgens Jakobus dat je geloof waardeloos is, en dat je nog geen echte wijsheid van God hebt ontvangen. Dat is volgens Jakobus duidelijk te zien aan de manier waarop je je tong gebruikt. Je kunt niet het ene moment God danken en het volgende moment een medemens vervloeken. Jakobus sluit hiermee aan bij het boek Spreuken en bij het onderwijs van Jezus in de evangeliën, bijvoorbeeld in Matteüs 7:15-20 en Lucas 6:43-45.

Woorden lijken klein en onbelangrijk, maar ze kunnen veel stukmaken – of juist opbouwen.

Jakobus wil absoluut voorkomen dat zijn lezers de macht van de tong onderschatten. Daarom gebruikt hij beelden waarbij iedereen in die tijd zich iets kon voorstellen: een sterk paard dat door dunne teugels in bedwang gehouden wordt, een schip dat door een klein roer bestuurd wordt, en een bosbrand die met één klein vlammetje begint maar uiteindelijk alles verwoest. Met iets dat zoveel macht heeft, moet je heel zorgvuldig omgaan! De tong is moeilijk in bedwang te houden – hij heeft letterlijk en figuurlijk veel praatjes. Maar toch moet je je als gelovige inspannen om hem onder controle te krijgen. Alleen dan leef je op een manier die past bij het geloof in Jezus, en alleen dan kun je als gemeenschap in vrede met elkaar leven.

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

4. UIT DE BIJBEL

4-8 jaar

Voor de jongste kinderen is er een kaartje met de tekst van Jakobus 3:5.

152

De tong is maar een heel klein deel van ons lichaam. Maar o, wat heeft die tong van ons veel praatjes!

JAKOBUS 3:5

nBg

8-12 jaar

Voor de oudste kinderen is er een kaartje met de tekst van Jakobus 3:2.

152

Want als je de baas bent over je tong, waarmee je spreekt, dan ben je de baas over je hele lichaam.

JAKOBUS 3:2

nBg

5. WAT HEB JE NODIG?

4-8 jaar

Om te beginnen: Laat je horen

Per kind:

- een roltong (rol- of feestfluit)

Om te doen: Grootspraak

Per kind:

- het werkblad

En verder:

- stiften en kleurpotloden

Om te doen: Let op je woorden

Per kind:

- een papieren bordje
- een strook rood papier
- de Bijbeltekst die de kinderen gaan opschrijven

En verder:

- viltstiften
- scharen of prikpenen en priklappen

Om te doen: Neem je woorden terug

- twee kleine tubetjes tandpasta
- twee papieren bordjes
- twee theelepels
- een stopwatch

8-12 jaar

Om te beginnen:

Tongbreker

- de tongbreker uitgeschreven op een papiertje

Bijbelverhaal

- een Bijbel

Om te doen: Opbouwende woorden

Per groepje:

- vijftienving (kapla)plankjes, ijslollystokjes of legoblokken waarop een woord of zin staat
- vijftien lege plankjes of blokken
- plankjes met opbouwende woorden of zinnen: Goed gedaan. Bedankt voor je hulp. Van proberen kun je leren. Wat zie je er leuk uit. Kanjer. Super. Ik ben trots op je. Enzovoort.
- plankjes met afbrekende woorden of zinnen zoals: Oen. Hoe kon je dat nou doen? Idioot. Jij kunt ook niks. Echt dom dat je dat niet weet. Zo leer je het nooit. Uilskuiken. Leeghoofd. Enzovoort.

Om te doen: Met smaak

Per kind:

- een vel papier
- een pen of potlood

En verder:

- een blinddoek
- vochtige doekjes
- twaalf kartonnen bekertjes met op ieder bekertje aan de onderkant één woord: Vriendelijke/ woorden/ geven/ mensen/ kracht/ net / zoals/ zoete/ honing/ mensen/ sterk/ maakt.
- In de twaalf kartonnen bekertjes doe je vooraf de volgende smaken:
 - zuur: citroensap, een zuur snoepje
 - zout: een stuk (oude) kaas, een plakje chips, een zout dropje
 - zoet: een suikerklontje, een lepeltje honing, een plakje banaan, een stukje kokosbrood
 - bitter: witlof, grapefruit, pure chocolade

10-12 jaar

Om te doen: Tongentools

Per kind:

- het werkblad
- een potlood

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

In de kerkdienst

6. MOMENT MET DE KINDEREN IN DE DIENST

Tongtrucjes

In de kinderdienst gaat het vandaag over de tong. Een klein lichaamsdeel met een groot effect. In de volgende oefening doen alle gezichtsspieren mee, maar heeft de tong de hoofdrol.

Aan de slag:

- De kinderen doen allerlei oefeningen met hun tong:
- Wie van de kinderen lukt het om zijn tanden en kiezen te tellen met de tongpunt?
- Wie van de kinderen kan van zijn tong een gootje maken?
- Wie lukt het om met zijn tong het puntje van zijn neus aan te raken?

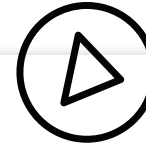
- Wie kan van zijn mond een hele grote mond maken, net als een leeuw?
- Wie durft naar de gemeente zijn tong uit te steken?
- Vraag de kinderen ten slotte of ze na deze oefeningen kunnen bedenken waar het in de kinderdienst over gaat?

Tip

Eventueel kun je de oefening van het uitsteken van de tong naar de gemeente overslaan.

In de kinderdienst

7. OM TE BEGINNEN

4-8 jaar

Laat je horen

Onze tong heeft veel praatjes. Lukt het de kinderen om door een roltong goede dingen te zeggen tegen elkaar?

Wat heb je nodig?

- Per kind:
- een roltong (rol- of feestfluit)

Aan de slag:

- Verdeel de groep in tweetallen.
- Alle kinderen krijgen een roltong.
- Het ene kind zegt door de roltong iets aardigs tegen het andere kind.
- Hoort de ander wat er is gezegd?
- Daarna zegt het andere kind iets aardigs door de roltong. Lukt het om te horen wat er wordt gezegd?
- Als afsluiting blazen alle kinderen tegelijk zo hard mogelijk op hun roltong.

8-12 jaar

Tongbreker

Als gelovige moet je je inspannen om je tong onder controle te krijgen. Lukt het de kinderen om de tongbreker goed uit te spreken?

Wat heb je nodig?

- de tongbreker uitgeschreven op een papiertje

Vooraf aan de kinderdienst:

- Schrijf de tongbreker op een papiertje: 'Ping en Pong speelden pingpong. Ping pingpongde de pingpongbal naar Pong. En Pong pingpongde de pingpongbal naar Ping.'

Aan de slag:

- Geef één kind het papiertje en laat het de zin drie keer snel achter elkaar uitspreken.
- Geef de beurt aan een ander kind, totdat iedereen is geweest.
- Wie lukt het om de tongbreker helemaal foutloos uit te spreken?

Tip

Alternatieve tongbreker: 'Als Snip niet snapt wat Snap wel snapt, dan snapt Snap niet wat Snip niet snapt.'

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

8. GEBED

Trouwe God,
We zijn vaak zo snel met onze woorden.
We hebben soms iets gezegd voor we er erg in hebben.
Een lelijk woord, een leugen,
of een opmerking die pijn doet.
Help ons om op onze woorden te letten.
Leer ons na te denken voordat we iets zeggen.
Laat onze woorden eerlijk en vriendelijk zijn,
erop gericht om de ander te helpen.
Amen.

Tip

Ga in een kring zitten voor dit gebed. Je kunt een kaars aansteken, of de kaars die je meeneemt uit de dienst in het midden zetten.

9. BIJBELVERHAAL

4-8 jaar

Bij Jakobus 3:1-5 en 9-12

Vertel het verhaal. Bekijk tijdens of na het verhaal met elkaar de plaat bij dit verhaal. Vraag de kinderen om goed te kijken en te vertellen wat ze zien. Je kunt eventueel de weetjes uit het bovenbouwmateriaal gebruiken om wat meer uit te leggen.

Let op je woorden!

'Papa,' zegt Joas. 'Waarom kijk je niet blij? We gaan toch naar de kerk?'
'Dat is waar,' zegt de vader van Joas. 'We gaan naar de kerk. Maar ik ben een beetje verdrietig.'
'Waarom dan, papa?'

Het is al donker. Joas en zijn vader zijn samen op weg naar het huis van Stefanus en Eunice. Daar hebben ze kerk vanavond. Joas vindt het altijd fijn om naar de kerk te gaan. Papa ook. En mama ook, maar die kan vanavond niet mee. Ze moet op Joas' kleine broertje passen.

Waarom is papa verdrietig? Wat is er aan de hand?

Papa zucht.

'Er is zoveel ruzie in de kerk, de laatste tijd,' zegt hij. 'Weet je nog, van vorige week?'

Ja, dat weet Joas nog wel.

Enos, een man met een lange baard, was aan het vertellen over Jezus, en over Gods nieuwe wereld. Dat doet hij elke keer. Maar vorige week gebeurde er iets vreemds. Een andere man stond zomaar op en hij liep naar voren. Terwijl Enos aan het vertellen was.

'Nee, Enos,' zei hij. 'Wat jij zegt over Jezus klopt helemaal niet. Jij weet er helemaal niks van. Jij bent geen goede leraar. Luister maar naar mij, mensen! Ik zal jullie uitleggen wat God van ons vraagt.'

En toen stond er een vrouw op, en die zei:

'Dat lijkt me geen goed plan! Laat mij het maar uitleggen. Ik kan dat veel beter.'

En toen kregen een heleboel mensen ruzie over wie de woorden van Jezus het best kon

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

uitleggen. En ze zeiden lelijke dingen tegen elkaar.

‘Dat was niet leuk,’ zegt Joas.

‘Nee,’ zegt zijn vader. ‘Helemaal niet. Maar wat moeten we eraan doen? Ik weet het niet.’

Daar is het huis van Stefanus en Eunice. Papa duwt de poort open en gaat voor Joas uit de binnenplaats op. Er staan kleine olielampjes die de weg wijzen naar de deur. Er zijn al veel mensen binnen. Al wel twintig.

‘Hé, Joas!’ roept een jongen. ‘Kom je bij ons zitten?’

‘Ja!’ roept Joas, en hij gaat bij zijn vriendjes zitten, aan de zijkant van de kamer.

‘Beste mensen,’ zegt Stefanus. Hij houdt een rol papier omhoog. ‘Ik heb deze week een brief gekregen!’

‘Een brief?’ zegt Joas. Hij rekt zich uit. Hij heeft nog nooit een echte brief gezien.

‘Van wie dan?’ vraagt een vrouw.

‘Het is een brief van Jakobus,’ zegt Stefanus. ‘Die kennen jullie wel, toch? Hij heeft Jezus goed gekend. Hij heeft een brief geschreven voor alle mensen die

bij Jezus horen. Ik kreeg deze brief van een vriend van me, en toen ik hem las, dacht ik: Hé, daar hebben wij misschien wat aan.

Zal ik een stukje voorlezen uit de brief van Jakobus?’

‘Jaaa!’ roept Joas.

Een oude mevrouw kijkt om.

‘Ssst!’ zegt ze. Maar ze geeft Joas een knipoogje.

Stefanus rolt de brief uit.

‘Beste vrienden,’ leest hij voor. ‘Jullie horen bij Jezus. Dat is heel fijn.

Ik wil jullie graag wat meer leren over hoe je in de kerk met elkaar om moet gaan.

Bijvoorbeeld:

Niet iedereen in de kerk moet een leraar willen zijn.

Want alleen maar leraren, dat kan natuurlijk niet.

Dat moet je ook niet willen, trouwens. Want zo makkelijk is het niet. God kijkt goed naar de mensen in de kerk die leraar zijn. En Hij is extra streng voor ze als ze iets verkeerd zeggen.

En iedereen zegt natuurlijk weleens iets verkeerd.’

Joas knikt. Hij zegt ook weleens iets verkeerd. Hij heeft vanmorgen nog tegen mama gezegd dat ze de slechtste bakker was van de wereld. Alleen maar omdat ze vergeten was om zout in het deeg te doen.

‘Let goed op wat je zegt,’ leest Stefanus verder.

‘Zorg ervoor dat je de baas bent over je tong. Misschien heeft iemand van jullie weleens op een paard gezeten?’

De vriend van Joas steekt zijn vinger omhoog. ‘Ik heb op een ezel gezeten! Bij mijn opa! Mijn opa heeft een ezel!’ Stefanus lacht. ‘Een ezel is bijna een paard,’ zegt hij.

En dan leest hij verder. ‘Als je wilt dat het paard doet wat jij zegt, dan moet je de teugels goed gebruiken. Als je naar links wilt, trek je naar links. Als je naar rechts wilt, trek je naar rechts. Het paard is veel groter dan jij. Maar hij doet precies wat jij wilt, als je de teugels goed gebruikt. Met een schip is het ook zo. Het stuur van een schip is klein. Maar met het stuur kun je een heel groot schip precies de kant op laten gaan die jij wilt. Zo is het ook met je tong. Je tong is

maar een heel klein deel van je lichaam. Maar o, wat heeft hij veel praatjes! Lieve vrienden, let op je woorden. Gebruik je tong om goede dingen te zeggen. Over God. Maar ook over andere mensen.

Want je kunt toch niet eerst mooie dingen zeggen over God, en daarna lelijke dingen zeggen over de mensen die God gemaakt heeft! Dat kan helemaal niet. Uit de mond van iemand die Jezus kent, moeten natuurlijk alleen maar goede woorden komen.’

Stefanus kijkt op.

‘Dat schrijft Jakobus. Ik dacht, dit willen jullie vast wel weten. Het lijkt wel of het over onze kerk gaat. Hier hebben we wat aan, toch?’

Joas knikt. Wat een goeie brief heeft Jakobus geschreven.

Hij gaat straks toch maar even sorry zeggen tegen mama. En dankjewel, omdat ze elke dag zo goed voor hem zorgt. ‘Mama, jij bent de beste moeder van de hele wereld.’

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

8-12 jaar

Jakobus 3:1-5 en 9-12

Let op je woorden

Denk na voordat je iets zegt

Vrienden, in de kerk moet niet iedereen leraar willen zijn. Jullie weten dat de leraren door God extra streng gestraft worden als ze verkeerde dingen doen. En verkeerde dingen doen we allemaal. Alleen als je nooit iets verkeerd zegt, ben je volmaakt. Want als je de baas bent over je tong, waarmee je spreekt, dan ben je de baas over je hele lichaam. De teugels van een paard zijn maar dun. Maar met die teugels kun je dat grote paard laten doen wat je wilt. Het roer van een schip is maar klein. Maar met dat kleine roer kan de stuurman het schip alle kanten op laten gaan. Ook als het schip heel groot is, ook als het heel hard waait. Net zo heeft ook onze tong veel invloed. De tong is maar een heel klein deel van ons lichaam. Maar o, wat heeft die tong van ons veel praatjes!

[...]

Zeg alleen maar goede dingen

We gebruiken onze tong om God, onze Vader, te danken. Maar we gebruiken onze tong ook om andere mensen te vervloeken. En die mensen zijn ook door God gemaakt, en ze lijken op God, net als wij! Uit één mond komen dus mooie woorden, maar ook afschuwelijke woorden. Dat is niet goed, vrienden! Uit een bron stroomt nooit de ene keer zoet water en de andere keer bitter water. Uit een bron met zout water kan nooit zoet water stromen. Van een vijgenboom komen geen olijven, en van een druivenplant komen geen vijgen. Nee, vrienden, dat kan niet!

10. OM TE WETEN

Jakobus

De schrijver van deze brief noemt zichzelf 'Jakobus, een dienaar van God en van de Heer Jezus' (Jakobus 1:1). De naam Jakobus kwam veel voor in de tijd van het Nieuwe Testament. Jezus had twee leerlingen en een broer die Jakobus heetten. We weten niet wie de brief geschreven heeft: een leerling van Jezus, de broer van Jezus, of iemand die later in Jezus is gaan geloven.

Jakobus is heel praktisch ingesteld. Geloof is voor hem meer dan dat je het eens bent met een bepaalde leer. Hij zegt in Jakobus 2:18 dat als je in Jezus gelooft, dat geloof je van binnenuit verandert.

Krachtige woorden

Jakobus is niet de eerste die erover schrijft wat je met woorden allemaal kunt doen. In het boek Spreuken staan ook veel wijze uitspraken over de macht van de tong. Hoe vind je deze bijvoorbeeld, uit Spreuken 12:18?

Dwaze woorden kunnen mensen veel pijn doen, maar wijze woorden kunnen mensen beter maken.

Maar deze in Spreuken 15:23 is ook heel mooi:

Het is fijn als iemand precies het goede zegt. Goede woorden op het juiste moment zijn geweldig!

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

11. OM OVER TE PRATEN

Bij de gespreksvragen staan verschillende soorten vragen: 'weetvragen' en 'denkvragen'. Antwoorden op de weetvragen kun je opzoeken, bijvoorbeeld in het verhaal. Maar over de denkvragen kun je met elkaar blijven nadenken. Daarom zijn er ook geen foute antwoorden!

4-8 jaar

- Wat heeft Joas voor onaardigs tegen zijn moeder gezegd?
- Heb jij deze week ook iets lelijks of onaardigs gezegd? Weet je nog wat?
- Waardoor krijgt Joas spijt dat hij iets vervelends tegen zijn moeder heeft gezegd?
- Bedenk eens drie mooie, goede of leuke dingen die je de afgelopen week hebt gezegd.
- Vind jij het moeilijk om alleen maar goede dingen te zeggen?
- Snap jij waarom Jakobus de tong vindt lijken op de teugels van een paard of op het roer van een schip?

8-12 jaar

- Denk je altijd na voordat je iets zegt?
- Vind je het soms moeilijk om je mond te houden? Wanneer wel, wanneer niet?
- Doet alleen je tong mee als je iets zegt of vertelt? Of voel je dan soms ook iets op andere plekken in je lichaam? Kun je een voorbeeld noemen?
- Kun jij de volgende zin uitleggen: 'Als je baas bent over je tong, dan ben je de baas over je hele lichaam'?

12. OM TE ZINGEN

Zing met elkaar *Roddelen*
(Elly & Rikkert).

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

13. OM TE DOEN

4-8 jaar

Grootspraak

Let op je woorden, zegt Jakobus. Wat je zegt, heeft soms een groot effect. Gebruik je tong dus om goede dingen te zeggen.

De kinderen maken een knutsel over de kleine tong met een groot effect.

Wat heb je nodig?

Per kind:

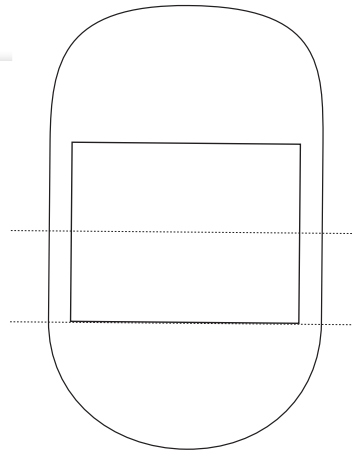
- het werkblad

En verder:

- stiften en kleurpotloden

Aan de slag:

- De kinderen vouwen het werkblad dubbel zodat er in het midden een vouw ontstaat (de stippellijnen zijn de vouwlijnen).
- De kinderen leggen het papier met de vouw open voor zich.
- Ze vouwen de onderste lijn van de getekende rechthoek op het werkblad op de bovenste lijn van de rechthoek. Er blijft een zwarte streep zichtbaar. Je ziet nu een cirkel die een hoofd voorstelt. Met potloden maken de kinderen van het hoofd een zelfportret, met ogen, oren, een neus en haar.
- LET OP:** de zwarte streep in het midden is voorlopig de mond. De echte mond wordt getekend als ze het papier openvouwen.
- De kinderen vouwen het papier open en tekenen in het vierkant de mond met een tong en tanden.
- De kinderen duwen het papier weer op de vouwen terug.
- Ze laten hun portretten aan elkaar zien door het papier uit elkaar te trekken.

4-8 jaar

Let op je woorden

De tong heeft veel praatjes. De gesproken woorden kunnen veel effect hebben. In de Bijbel wordt opgeroepen om goed op je woorden te letten.

De kinderen maken een knutsel met één van de Bijbelteksten die hierover gaan.

Wat heb je nodig?

Per kind:

- een papieren bordje
- een strook rood papier
- de Bijbeltekst die de kinderen gaan opschrijven

En verder:

- viltstiften
- scharen of prikkennen en priklappen

Aan de slag:

- De kinderen tekenen een smiley op de achterkant van het bordje. Ze gebruiken het hele bord, en tekenen de ogen, wenkbrauwen en neus zo groot mogelijk.
- De kinderen tekenen ook twee grote gesloten lippen.
- De kinderen maken een inkeping in de lippen.
- Ze schrijven op de strook met een viltstift: Woorden kunnen goed doen of kwaad doen. Denk dus goed na voordat je iets zegt. Spreuken 18:21. De strook is de tong.
- Ze knippen aan het eind van de tong ongeveer 5 cm in en vouwen de ene kant naar boven en de andere kant naar beneden. Zo blijft het einde van de tong achter de mondopening hangen.
- Ze schuiven de strook papier, de tong, door de gemaakte opening. De tong kan nu naar buiten worden geschoven en de Bijbeltekst wordt zichtbaar.
- Als er voldoende tijd is, kunnen de kinderen hun bordje verder versieren door oren te tekenen, of haar te maken.

Tip

Schrijf de Bijbeltekst alvast op de strook papier voor kinderen die niet kunnen schrijven. Heb je weinig tijd? Teken dan vooraf de mond op alle bordjes en maak alvast met een schaar een inkeping.

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

4-8 jaar

Neem je woorden terug

Woorden komen makkelijk over onze lippen, we hebben veel praatjes. We zeggen ook dingen die we niet hadden willen zeggen. Dat gaat makkelijk. De woorden weer terugnemen is bijna onmogelijk. De kinderen ervaren dit met deze uitdaging.

Wat heb je nodig?

- twee kleine tubetjes tandpasta
- twee papieren bordjes
- twee theelepels
- een stopwatch

Aan de slag:

- Zet twee bordjes op een tafel tegenover elkaar.
- Vraag twee kinderen om achter één van beide bordjes te gaan staan.
- De kinderen halen de dop van de tandpasta.
- Op een teken knijpen ze de tube zo snel mogelijk leeg op het bordje.

- Als ze klaar zijn, zal het kind dat het eerste de tube heeft leeggeknepen, zichzelf zien als de winnaar.
- Vertel de kinderen dat het hier niet om ging in het spel.
- Geef de beide kinderen een lepel. Ze moeten in een halve minuut zoveel mogelijk tandpasta weer in de tube zien te krijgen.
- Het zal de kinderen niet lukken de tandpasta terug in de tube te stoppen. Praat hier met de kinderen over door.
 - Ging de tandpasta er makkelijk uit? Hoe kon dat?
 - Ging de tandpasta ook makkelijk weer in de tube? Waarom niet?
 - Wat zou dit spel hebben te maken met wat de kinderen hebben gehoord: woorden komen snel uit je mond? Als je woorden hebt gezegd die niet zo fijn waren, kun je ze dan weer terugnemen in je mond?
 - Wat leer je van dit spel?

8-12 jaar

Opbouwende woorden

Woorden lijken klein en onbelangrijk, maar ze kunnen afbreken of opbouwen. In dit spel bouwen de kinderen een toren of ander bouwsel met goede woorden. Welk groepje heeft na verloop van de tijd een bouwsel met de meeste opbouwende woorden?

Wat heb je nodig?

Per groepje:

- vijftientig (kapla)plankjes, ijslollystokjes of legoblokken waarop een woord of zin staat
- vijftien lege plankjes of blokken
- plankjes met opbouwende woorden of zinnen: Goed gedaan. Bedankt voor je hulp. Van proberen kun je leren. Wat zie je er leuk uit. Kanjer. Super. Ik ben trots op je. Enzovoort.
- plankjes met afbrekende woorden of zinnen zoals: Oen. Hoe kon je dat nou doen? Idioot. Jij kunt ook niks. Echt dom dat je dat niet weet. Zo leer je het nooit. Uilskuiken. Leeghoofd. Enzovoort.

Vooraf aan de kinderdienst:

- Schrijf de woorden op de ijslollystokjes of plak de woorden op papier vast aan de plankjes of blokken.

Aan de slag:

- Verdeel de kinderen in groepjes van drie of vier kinderen.
- Elk groepje legt de plankjes of blokjes met de tekst omgekeerd op tafel.
- Een kind draait een plankje of blokje om en leest wat erop staat.
- Staat er een lelijk woord of afbrekende zin op? Het kind legt het plankje of blokje weer terug en de beurt gaat naar de volgende van de groep.
- Is het een goed woord dat opbouwt, dan leg je het plankje of blokje met de tekst zichtbaar neer op de tafel.
- De volgende speler is aan de beurt. Pakt het kind een opbouwend woord, dan legt hij of zij zijn of haar plankje of blokje bij het andere plankje dat op tafel ligt.
- Pakt een kind een leeg plankje of blokje?! Hij of zij bedenkt zelf een opbouwend woord en legt dat op de andere plankjes of blokjes.
- Welk groepje heeft na een vooraf afgesproken tijd een bouwsel met de meeste opbouwende woorden?

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

10-12 jaar

Tongentools

Goede woorden komen niet vanzelf. Door het maken van de puzzel ontdekken de kinderen wie hen helpt om op hun woorden te letten bij het spreken.

Wat heb je nodig?

Per kind:

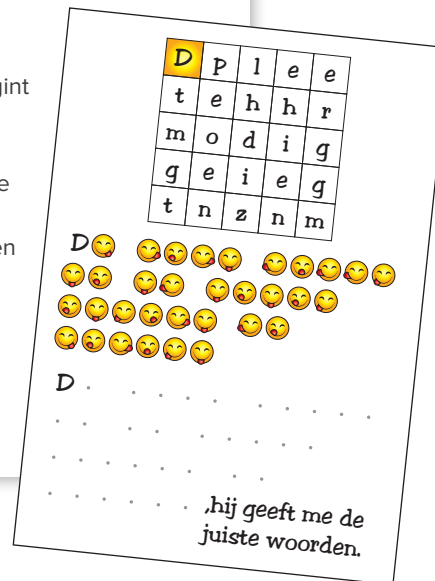
- het werkblad
- een potlood

Aan de slag:

- De kinderen maken het werkblad.
- Op het werkblad staat een lettervierkant. De puzzel begint bij het grijsgekleurde vakje met de letter 'D'.
- Onder het lettervakje zien de kinderen smileys. De tong van elke smiley bepaalt de richting die de kinderen in de letterbak op gaan.
- Door de richting van de smileytongetjes te volgen vinden de kinderen het eerste deel van een Bijbeltekst. Het tweede deel staat al op het werkblad geschreven.

Oplossing:

De Heer helpt me om goede dingen te zeggen, hij geeft me de juiste woorden. 2 Samuel 23:2.

Tip

In de Samenleesbijbel
op bladzijde 2048-2050
vind je nog meer
ideeën.

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

8-12 jaar

Met smaak

Met je tong kun je zoet, zuur, bitter en zout onderscheiden. Onze woorden klinken soms ook zoet, zuur of bitter. We zeggen van alles, maar bedenken niet welke bijmaak of nasmaak anderen aan onze woorden overhouden.

In het volgende proefje proberen de kinderen met behulp van de tong verschillende smaken uit elkaar te houden.

Wat heb je nodig?

Per kind:

- een vel papier
- een pen of potlood

En verder:

- een blinddoek
- vochtige doekjes
- twaalf kartonnen bekertjes met op ieder bekertje aan de onderkant één woord: Vriendelijke/ woorden/ geven/ mensen/ kracht/ net / zoals/ zoete/ honing/ mensen/ sterk/ maakt.
- In de twaalf kartonnen bekertjes doe je vooraf de volgende smaken:
 - zuur: citroensap, een zuur snoepje
 - zout: een stuk (oude) kaas, een plakje chips, een zout dropje

- zoet: een suikerklontje, een lepeltje honing, een plakje banaan, een stukje kokosbrood
- bitter: witlof, grapefruit, pure chocolade

Aan de slag:

- Alle kinderen krijgen een wit vel papier en een pen.
- Vraag welk kind iets durft te proeven zonder dat het kan zien wat het proeft.
- Doe het kind een blinddoek voor en geef het een bekertje.
- Het kind proeft, raadt wat hij of zij eet of drinkt, en vertelt of de smaak zuur, zoet, zout of bitter is.
- Aan de onderkant van het bekertje staat een woord. Het kind leest het woord voor. Alle kinderen schrijven het woord op papier. Van de woorden moeten ze straks een zin proberen te maken.
- Een ander kind neemt geblinddoekt een hap of slok

van de smaaktest en probeert te raden wat hij of zij proeft en welke smaak daarbij hoort. Op het bekertje staat opnieuw een woord dat alle kinderen opschrijven.

- Herhaal dit tot alle bekertjes zijn geweest.
- De kinderen proberen nu met de woorden een goede zin te maken.
- In een Bijbel zoeken de kinderen Spreuken 16:24 op. Hebben zij precies dezelfde zin op papier staan?

Oplossing:

'Vriendelijke woorden geven mensen kracht, net zoals zoete honing mensen sterk maakt.'

Tip

Om het spel moeilijker te maken mogen de kinderen het woord op het bekertje alleen lezen als ze de smaak goed geraden hebben.

WAT HEB JE NODIG?

* EEN BLINDDOEK * BEKERTJES MET VERSCHILLENDE SMAKEN

Let op je woorden!

Jakobus 3:1-5 en 9-12

14. ZEGEN

In de Bijbel staat een zegen voor alle mensen. Dat is een wens die vaak aan het einde van de kerkdienst wordt uitgesproken. En die zegenwens zeggen wij hier ook tegen elkaar:

'De Heer zal jullie gelukkig maken en jullie beschermen. De Heer zal bij jullie zijn en voor jullie zorgen. De Heer zal aan jullie denken en jullie vrede geven.'

Numeri 6:24-25

Tips

- Ga in een kring staan en houd elkaars handen vast.
- Laat drie kinderen elk een zin uitspreken, of spreek alles samen uit.

COLOFON

Tekst: Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap
Bijbeltekst: Bijbel in Gewone Taal
Hervertelling Bijbelverhaal: NBG/Corien Oranje
Illustratie: NBG/Leontine Gaassenbeek
Strip: NBG/Bart den Heeten
Werkbladen 4-8 jaar/10-12 jaar: Bart den Heeten
Ontwerp: Frivista/Walvis & Mosmans
DTP: Villa Grafica

152

De tong is maar een heel klein deel van ons lichaam. Maar o, wat heeft die tong van ons veel praatjes!

JAKOBUS 3:5

nBg

152

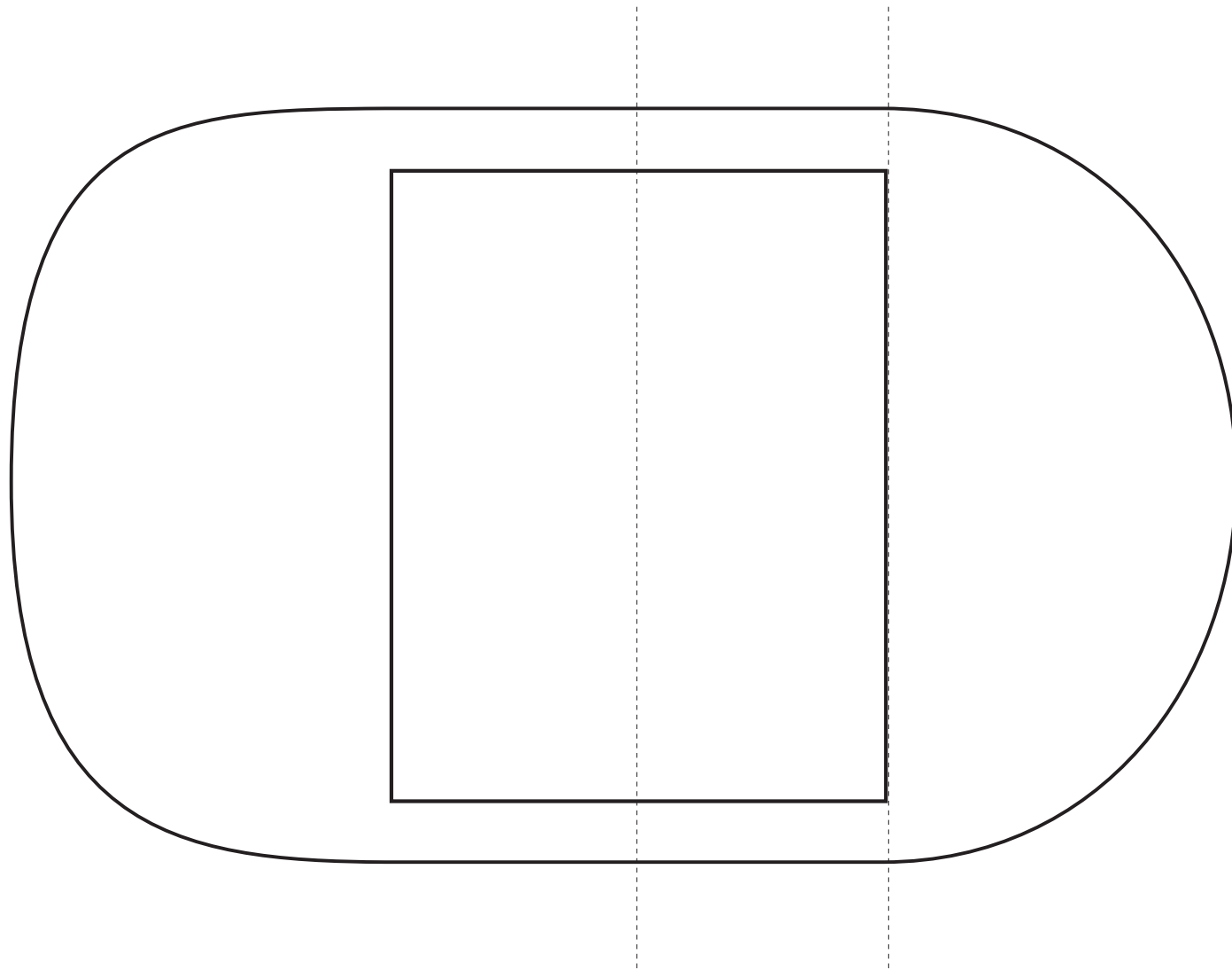
De tong is maar een heel klein deel van ons lichaam. Maar o, wat heeft die tong van ons veel praatjes!

JAKOBUS 3:5

nBg

Werkblad (4-8 jaar) | Grootspraak
Let op je woorden!

**De tong is maar een heel klein deel van ons lichaam.
Maar o, wat heeft die tong van ons veel praatjes!**

152

Want als je de baas bent over je tong,
waarmee je spreekt, dan ben je de baas
over je hele lichaam.

JAKOBUS 3:2

nBg

152

Want als je de baas bent over je tong,
waarmee je spreekt, dan ben je de baas
over je hele lichaam.

JAKOBUS 3:2

nBg

Werkblad (8-12 jaar) | Met smaak Let op je woorden!

Want als je de baas bent over je tong, waarmee je spreekt, dan ben je de baas over je hele lichaam.

Jakobus 3:2

JAKOBUS

De schrijver van deze brief noemt zichzelf 'Jakobus, een dienaar van God en van de Heer Jezus' (Jakobus 1:1). De naam Jakobus kwam veel voor in de tijd van het Nieuwe Testament. Jezus had twee leerlingen en een broer die Jakobus heetten. We weten niet wie de brief geschreven heeft: een leerling van Jezus, de broer van Jezus, of iemand die later in Jezus is gaan geloven. Jakobus is heel praktisch ingesteld. Geloof is voor hem meer dan dat je het eens bent met een bepaalde leer. Hij zegt in Jakobus 2:18 dat als je in Jezus gelooft, dat geloof je van binnenuit verandert.

KRACHTIGE WOORDEN

Jakobus is niet de eerste die erover schrijft wat je met woorden allemaal kunt doen. In het boek Spreuken staan ook veel wijze uitspraken over de macht van de tong. Hoe vind je deze bijvoorbeeld, uit Spreuken 12:18?

Dwaze woorden kunnen mensen veel pijn doen, maar wijze woorden kunnen mensen beter maken.

Maar deze in Spreuken 15:23 is ook heel mooi:

Het is fijn als iemand precies het goede zegt. Goede woorden op het juiste moment zijn geweldig!

MET SMAAK

Met je tong kun je zoet, zuur, bitter en zout onderscheiden. Onze woorden klinken soms ook zoet, zuur of bitter. We zeggen van alles, maar bedenken niet welke bijmaak of nasmaak anderen aan onze woorden overhouden. In het volgende proefje houd je met behulp van je tong verschillende smaken uit elkaar.

WAT HEB JE NODIG?

* EEN BLINDDOEK * BEKERTJES MET VERSCHILLENDE SMAKEN

- 1**
DOE EEN BLINDDOEK VOOR EN PAK EEN BEKERTJE.

- 2**
PROEF EN RAAD WAT JE EET OF DRINKT. IS DE SMAAK ZUUR, ZOET, ZOUT OF BITTER?

- 3**
LEES HET WOORD VOOR DAT AAN DE ONDERKANT VAN HET BEKERTJE STAAT. HERHAAL DIT TOT ALLE BEKERTJES GEWEEST ZIJN.

- 4**
PROBEER MET DE WOORDEN EEN GOEDE ZIN TE MAKEN.

WAT IS DE OPLOSSING?

Werkblad (8-12 jaar) | Tongentools

Let op je woorden!

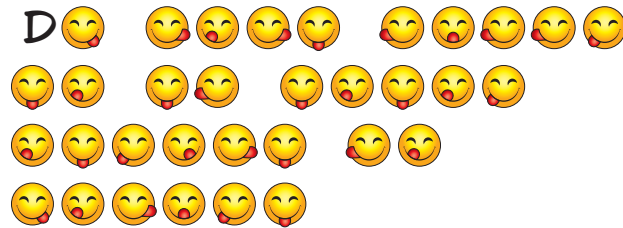
TONGENTOOLS

Goede woorden komen niet vanzelf. In deze puzzel ontdek je wie je helpt om op je woorden te letten als je praat. Begin bij het grijsgekleurde vakje met de letter 'D'. Onder de puzzel zie je smileys staan. De tong van elke smiley bepaalt de richting die je op moet gaan. Als de tong rechts staat moet je dus

een letter naar rechts. Als de tong links staat moet je een letter naar links en als de tong schuin naar boven of naar beneden staat moet je een letter schuin naar boven of naar beneden. Als je de smileys volgt, ontdek je wat er in het eerste gedeelte van de Bijbeltekst staat. Het tweede deel staat al opgeschreven.

D	p	l	e	e
t	e	h	h	r
m	o	d	i	g
g	e	i	e	g
t	n	z	n	m

D

, hij geeft me de juiste woorden.